

מדינת ישראל
משרד המשפטים

פרקליטות המדינה
המחלקה לאכיפת דיני מקרקעין
תאריך: כ"ט חשון תש"ע
16 נובמבר 2009
מספרנו: 9/951

אל: התובעים בוועדות המקומיות לתכנון ולבניה
מנהל היחידה הארצית לפיקוח על הבניה

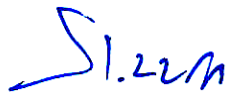
ג.א.ג.,

הנדון: טיפול הפיקוח בתלונות אנונימיות – החובה לקבל ולבחון אותן לגופן

1. לאחרונה הגיעו לידינו מספר פניות מהן עלה שישנן רשויות מקומיות בהן מונחים גורמי יחידת הפיקוח על הבניה שלא לבדוק תלונות או פניות בעילום שם על עבירות לכאורה, המגיעות לידיהם, והמוקדים העירוניים אינם מוכנים לקבל תלונות שכאלה.
2. הננו להבהיר ולהנחות, כי על כל גורמי הפיקוח, הן בוועדה המקומית והן במשרד הפנים, לבחון לגופה כל ידיעה שמגיעה לידיהם. פסילת בחינתה של ידיעה רק בשל היותה ממקור אנונימי אינה עולה בקנה אחד עם אמות המידה הקבועות בחוק ובפסיקה.
3. סעיפים 58 ו-59 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982, (להלן: "חוק סדר הדין הפלילי"), קובעים את המסגרת הנורמטיבית להגשת תלונות וחקירתן. בסעיף 59 לחוק סדר הדין הפלילי נקבעה חובת הגוף החוקר לפתוח בחקירה בגין תלונה או ידיעה, כדלקמן: "נודע למשטרה על ביצוע עבירה, אם על פי תלונה ואם בכל דרך אחרת, תפתח בחקירה". למפקחים, הפועלים לפי סעיף 257א לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה-1965 (להלן: "חוק התכנון והבניה") נתונות סמכויות שוטר, שעליהם להפעיל בהתאם להוראות חוק סדר הדין הפלילי.
4. משכך, כל תלונה או ידיעה המגיעה לגורמי הפיקוח – בין ממקור מזוהה ובין אם לאו – טעונה בדיקה. במקרים בהם לאחר בדיקת החומר, סבורים גורמי הפיקוח, כי אין בידיעה תשתית ראייתית מספקת לחשד לביצוע עבירות לכאורה, הרי שאל להם לפתוח בחקירה. ברם, אם הידיעה מכילה חשדות המגבשים תשתית ראייתית מינימאלית לפתיחה בחקירה, הרי שהעניין מחייב בדיקה על ידי הפיקוח (והשוו: דנג"ץ, 7516/03, יעקב נמרודי נ' היועץ המשפטי לממשלה ואח' (פורסם בנבו) ו-בג"צ 1113/07, ניסים צדוק נ' ראש אח"מ – משטרת ישראל (פורסם בנבו)).

5. ודוק, מקום שמדובר בעבירות תכנון ובנייה – שהן עבירות גלויות לעין וניתנות לזיהוי גם לאחר מעשה – החלטה בדבר קיומה של תשתית ראייתית מינימלית אינה יכולה להיות תלויה באופן בלעדי בשאלת קיומו של מתלונן מזוהה. ברי, כי גם תלונה אנונימית יכולה לגבש תשתית ראייתית מספקת לצורך פתיחה בחקירה, על אחת כמה וכמה, כאשר מדובר בתלונה אנונימית, שעניינה עבירה המבוצעת באותה עת, ומפקח שיצא למקום יוכל לתעדה בזמן אמת ובמידת הצורך להעיד על כך.
6. למותר לציין, כי תלונות תושבים מקלות מאוד על עבודת הפיקוח. הן מהוות מכפלת כוח משמעותית ומאפשרות פיקוח נרחב ויעיל יותר בזמן אמת. על כן קיים אינטרס ציבורי לעודד את הגשתן. הנסיון מלמד, כי במרבית המקרים, ברקע הגשתן של תלונות בעילום שם, עומד רצונו של המתלונן להימנע מחיכוך או מהחרפת יחסיו עם שכניו או עם בעלי שררה, ורצון להימנע מלפגוע ביחסי השכנות עימם (שהרי ישארו שכנים זמן רב לאחר שיסתיים הטיפול בעבירת הבנייה). ככלל, במניעים אלה כשלעצמם אין כדי לאיין את תוכן התלונה או להפחית ממשקלה הלכאורי, ולכן יש הכרח וחובה לבחון את הדברים לגופם.
7. הנכם מתבקשים להעביר הנחייה זו לידיעת כל גורמי הפיקוח והמוקדים העירוניים, ולהעמידם על החובה לקבל תלונות אנונימיות ולבחון אותן לגופן באופן ענייני, בהתאם למדיניות האכיפה הנוהגת.

בכבוד רב,

חובב ארצי

מנהל המחלקה לאכיפת דיני מקרקעין

העתק: היועץ המשפטי לממשלה
 פרקליט המדינה
 המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (אזרחי)
 המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים)
 היועץ המשפטי למשרד הפנים
 ראש מתפ"א
 תובעי הוועדות המחוזיות לתכנון ולבניה
 תיק הנחיות